

Biosfärområde Biosfärialue

Verksamhetsberättelse för Skärgårdshavets Biosfärområde år 2019

”I Skärgårdshavets biosfärområde bor och verkar invånarna i en hållbar skärgårdsmiljö med en rik natur, ett välmående hav och ett livskraftigt samhälle. Området samverkar aktivt med andra områden både nationellt och internationellt.”

Innehåll

Bakgrund	5
Organisation för biosfärområdets verksamhet	5
2.1 Nationell organisation	5
2.2 Lokal organisation	5
2.2.1 Egentliga Finlands NTM-central	5
2.2.2 Biosfärområdeskontoret	6
2.2.3 Avtal om verksamheten för Skärgårdshavets Biosfärområde	6
2.2.4 Skärgårdshavets biosfärområdes styrgrupp	6
2.2.5 Arbetsgrupper i samarbete med biosfärområdet	7
2.3 Finansieringen av biosfärområdets verksamhet	8
2.3.1 Ekonomi 2019	8
Verksamhet år 2019	9
3.1 Verksamhet inom de tre funktionerna	9
3.1.1 Bevara	9
Mätbara indikatorer för verksamheten	9
3.1.2 Utveckla	10
Mätbara indikatorer för verksamheten	10
3.1.3 Stödja	11
Mätbara indikatorer för verksamheten	11
3.2 Representation, arbetsgrupper	15
4. Partners rapport	15
4.1 Pargas stad	15
4.2 Kimitoön	16
4.3 Åbo Akademi	16
4.4 Turun Yliopisto	17
4.5 Forststyrelsen	19
4.6 Varsinais-Suomen liitto	19

4.7 Varsinais-Suomen ELY-keskus	20
4.8 Charlotta Björklöf	21
5. Rapportering och utvärdering av verksamheten	21

1. Bakgrund

Skärgårdshavets Biosfärområde, som grundades 1994, är en del av Unesco:s forsknings- och utvecklingsprogram "Man and the Biosphere" (MaB). Målsättningen med MaB-programmet är att forska i och att skapa modeller för hållbar utveckling. Inom MaB-programmet är biosfärområdena modell- och försöksområden och de representerar samtidigt viktiga natur- och kulturvärden i ett större globalt nätverk.

Enligt avtal samarbetar Egentliga Finlands NTM-central, Pargas stad och Kimitoöns kommun kring förvaltningen av Skärgårdshavets Biosfärområde. Pargas stad handhar koordineringen av biosfärområdets verksamhet. Egentliga Finlands NTM-central betalar åt Pargas stad för handhavandet av koordineringen, medan alla tre samarbetsparter bidrar till verksamheten genom att driva projekt. I biosfärområdet kan även andra organisationer, företag eller privatpersoner förverkliga verksamhet som stöder de gemensamma målsättningarna.

2. Organisation för biosfärområdets verksamhet

2.1 Nationell organisation

Miljöministeriet (MM) har huvudansvaret för biosfärområdena i Finland. Undervisningsministeriet (UM) ansvarar för Unescos program i Finland, samt de internationella kontakterna. Människan och biosfären (MaB) -programmets nationella kontaktpunkt i Finland och den nationella koordinatören är i Joensuu vid Finlands miljöcentral. Den nationella koordinatörgruppen för Unescoprogram sammankommer ca, 2 ggr/året.

- Raimo Heikkilä vid Finlands miljöcentral, placerad i Norra-Karelen, fungerar som nationell koordinatör för MaB-programmet
- Skärgårdshavets koordinatör har haft regelbunden kontakt med miljöministeriets kontaktperson Jukka-Pekka Flander och Undervisningsministeriets kontaktperson Hannu Vainonen
- Koordinatören deltar i den nationella koordinatörgruppens möten och informerar om Skärgårdshavets aktualiteter

2.2 Lokal organisation

2.2.1 Egentliga Finlands NTM-central

Har huvudansvaret för Skärgårdshavets Biosfärområde

- Som ordförande fungerade Sanna Kipinä-Salokannel
- Biosfärområdets koordinatör har getts möjlighet att vid behov arbeta i NTM-centralens utrymmen

2.2.2 Biosfärområdeskontoret

Kontoret är en del av Pargas Stads näringstjänster och placerat i utrymmen i Stabshuset i Korpo kyrkby.

Kontorets förvaltning:

- Har skötts i samarbete mellan NTM, Pargas och Kimitoön. Kontaktpersoner: Sanna Kipinä-Salokannel (NTM), Tomas Eklund (P) och Mats Nurmio/Gunilla Granberg (KÖ). Samarbetet baserar sig på ett avtal om samarbete i förvaltning av Skärgårdshavets biosfärområde under 2019-2020.

Personal:

- Katja Bonnevier var vårdledig och arbetade 50% som koordinator
- Pia Prost jobbade 50 % under hela år 2019.
- Anna Moa Westerlund-Rönnerberg jobbade med skolsamarbete i samband med plastutställningen i Skärgårdscentrum Korpoström under våren 2019 (anställd i januari 100%), samt som projektledare för Biosfär 2030-projektet under perioden 1.2-16.7.2019 (60%).
- Aija Mäkinen jobbade som projektledare för Biosfär 2030 under 17.7-31.12.2019 (60%).
- Marina Saanila jobbade med projektet Fisken och Människan under 1.11.2019-29.2.2020.

2.2.3 Avtal om verksamheten för Skärgårdshavets Biosfärområde

- Från och med 1.1.2018 ersattes det gamla intentionsavtalet (2012-2017) med partnerspecifika avtal. Avtal gjordes med Pargas stad, Kimitoöns kommun, Forststyrelsen, Åbo Akademi, Åbo Universitet och Egentliga Finlands förbund.
- Nytt biosfärpartnersavtal gjordes med Charlotta Björklöf i Nagu.

2.2.4 Skärgårdshavets biosfärområdes styrgrupp

Styrgruppens medlemmar är:

Sanna Kipinä-Salokannel, NTM-centralen i Egentliga Finland, ordförande

Leena Lehtomaa, NTM-centralen i Egentliga Finland (suppleant)

Trygve Löfroth, Forststyrelsen

Laura Lehtonen, Forststyrelsen (suppleant)

Christoffer Boström, Åbo Akademi

Mikael von Numers, Åbo Akademi (suppleant)

Jari Hänninen, Åbo universitet

Leena Erälinna, Åbo universitet (suppleant)

Jan-Erik Karlsson, Pargas stad

Lilian Lundell, Pargas stad (suppleant)

Daniel Wilson, Kimitoöns kommun

Jenny Örnell-Backman, Kimitoöns kommun (suppleant)

Styrgruppen sammanträdde 4 gånger under året:

Tid: 12.2.2019 kl.9.30-12.00

Plats: mötesrummet Toivo, Turun yliopisto

Närvarande:

Sanna Kipinä-Salokannel, ordf., ELY-centralen

Jan-Erik Karlsson, Pargas stad

Jari Hänninen, Åbo universitet

Tomas Eklund, Pargas stad

Katja Bonnevier, koordinator, Pia Prost tf.koordinator

Ärenden: Plastfri skärgård, Verksamhetsberättelse 2018 godkändes, Verksamhetsplan 2019 godkändes och partnersavtal med Charlotta Björklöf godkändes.

Tid: 6.6.2019 kl.12-15

Plats: Björkholm, Pargas.

Närvarande:

Sanna Kipinä-Salokannel, ordf., ELY-centralen

Trygve Löfroth, Forststyrelsen

Jan-Erik Karlsson, Pargas stad

Jari Hänninen, Åbo universitet

Anna Moa Westerlund-Rönning, Pia Prost, Aija Mäkinen, Katja Bonnevier, Skärgårdshavets biosfärområde

Ärenden: Gäddan och gänget, hemsidan www.biosfar.fi publicerad, Biosfärfonden, Biosfärambassadörsutbildning avklarad och biosfärpartnersprogrammet.

Tid: 22.10.2019 kl.9.30-12.00

Plats: Mötesrummet Airisto, NTM-centralen i Åbo.

Kallade:

Sanna Kipinä-Salokannel, ordf., ELY-centralen

Jan-Erik Karlsson, suppl. Lilian Lundell, Pargas stad

Jari Hänninen, Åbo universitet

Sakkunniga: Tomas Eklund, Pargas stad, Mats Nurmio, Kimitoöns kommun

Pia Prost, Aija Mäkinen, Katja Bonnevier, biosfärområdeskontoret

Ärenden: Biosfär 2030 -projektet, Biosfäakademien -projektet, Biosfärområdets samarbetsforum och Vinterträff 2020

Tid: 11.12.2019 kl.13.00-15.00

Plats: Bryggan, Skärgårdscentrum Korpoström

Närvarande:

Sanna Kipinä-Salokannel, ordf.

Lilian Lundell, Pargas stad

Daniel Wilson,, Kimitoön

Leena Erälinna, Åbo universitet

Sakkunniga: Tomas Eklund, Pargas stad, Mats Nurmio, Kimitoöns kommun

Pia Prost, Katja Bonnevier, Aija Mäkinen, biosfärområdeskontoret

Ärenden: Verksamhetsplanen 2020, biosfärpartners.

2.2.5 Arbetsgrupper i samarbete med biosfärområdet

Tillsätts av styrgruppen eller utnyttjar för samma ändamål redan skapade nätverk. Planerar verksamhet mera konkret.

Skärgårdshavets biosfärområde har varit representerat i en arbetsgrupp som planerat verksamhet för Gäddan och gänget.

Koulujemme lähivedet-nätverket förvalt av Egentliga Finlands NTM-central.

2.3 Finansieringen av biosfärområdets verksamhet

Pargas ansvarade för koordineringen av biosfärområdets verksamhet. NTM-centralen betalade 60 000 euro åt Pargas stad för koordineringen av verksamheten, motsvarande den summa miljöministeriet har beslutat att bevilja årligen till NTM-centralen för biosfärområdesverksamhet.

Förutsättningen för att NTM-centralen betalar den utgivna summan är att det finns ekonomiska möjligheter till det. För övrigt bidrar alla tre parter med personresurser till biosfärområdeskontoret, främst i form av assistans med olika slag av kansliarbete samt representation. Alla bedriver dessutom projektverksamhet som stöder biosfärområdets syfte.

Biosfärområdets verksamhet finansieras alltid av någon av huvudaktörerna eller med externa medel, som någon av huvudaktörerna ansökt om. Viktiga utomstående finansiärer är bland annat EU:s Central Baltic-program, EU:s landsbygdsprogram, ERUF-programmet, Leader-programmet, Svenska Kulturfonden och Åbolands Skärgårdsstiftelse.

2.3.1 Ekonomi 2019

Kostnader

De direkta kostnaderna för biosfärområdets koordinering under verksamhetsåret 2019 var **64 693 €**. Denna summa inkluderar förutom lönekostnader, även kostnaderna för både inrikes och utrikes resor, hyra, telefonkostnader och andra kontorskostnader, samt köptjänster i samband med informationsverksamheten. Förutom de löpande kostnaderna innehåller den också kostnader i samband med vinterträffen och övriga tillställningar under året.

Inkomster

Inkomsterna under 2019 var **73 071 €** och efter flytt av bidrag till av bidrag till följande är inkomsterna **66 331 €**.

Utredning av inkomster

För koordineringen av verksamheten erhöll man **60 000 €** som grundfinansiering av Egentliga Finlands NTM-central.

Biosfärkontoret fick privata bidrag från stiftelser och fonder för totalt **10 500 €**. Man fick bidrag för vinterträffen år 2019 **500 €** av Åbolands Skärgårdsstiftelse och **7000 €** av Thuring stiftelse och Svenska Kulturfonden för att utveckla miniambassadörsprogram, samt för fortbildning av

biosfärambassadörerna. **6740 €** flyttade man över till år 2020 för att fortsätta arbetet med miniambassadörsprogrammet. **3000 €** erhöll man från Nygréns stiftelse för att jobba med skolorna och plasttemat. Sunnan/ Skärgårdscentrum Korpoström bidrog därtill med **2371 €** för att kunna anställa Anna-Moa som samarbetskoordinator för plasttemat. Miljöministeriet stod för alla resekostnader till EuroMAB 2019.

För övrigt fick man in också **2000 €** för miniambassadörsprogrammet till den nygrundande biosfärfonden som förvaltas av Åbolands skärgårdsstiftelse. Det gjordes också några insamlingar i privat regim för Knattelabbets verksamhet.

Pargas stad har stått för bland annat översättningstjänster och administration av projekt. Direkta kostnader som PARGAS stått för är transportkostnaderna för vinterträffen **950 €**.

3. Verksamhet år 2019

En uppdaterad version av strategin för Skärgårdshavets biosfärområdes verksamhet har gjorts för perioden 2018-2022 (5 år) och de årliga verksamhetsplanerna följer riktlinjerna i strategin. Verksamheten kan verkställas av de samarbetsparter som ingått ett partneravtal om att delta i verksamheten eller av övriga intresserade parter.

3.1 Verksamhet inom de tre funktionerna

Alla världens biosfärområden ska uppfylla tre funktioner: att bevara, utveckla och stödja det område de är verksamma inom. Nedan beskrivs verksamhet som drivs i samband med biosfärområdets program eller sådan verksamhet som biosfärområdets organisation vill lyfta fram som viktiga initiativ för att uppnå biosfärområdets målsättningar.

3.1.1 Bevara

Att bevara skärgårdens kulturarv, naturens mångfald, ett traditionellt kulturlandskap och ett välmående Skärgårdshav.

Vi vill bevara skärgårdens mångfald av arter och naturtyper, men även människans kultur och traditioner. En stor del av de skyddade naturområdena som finns i Skärgårdshavets biosfärområde hör till Skärgårdshavets nationalpark. Vi strävar till att bevara också övriga områden som attraktiva livsmiljöer för skärgårdsbefolkningen och för rekreation. Vården av kulturlandskap och därmed bevarandet av naturens mångfald är ett exempel på verksamhet som stöder både ekologiska och ekonomiska värden. Genom att främja kommunikationen mellan högskolor, beslutsfattare och ortsbor vill vi popularisera och effektivare sprida forskningen kring Skärgårdshavets marina flora och fauna.

Mätbara indikatorer för verksamheten

1. Hur många enskilda områden och på hur stora arealer vårdas kulturlandskap?

- 10 gårdar och 500ha (2018)
 - 600 000-700 000 € har tilldelats biosfärområdet för vård av mångfaldsobjekt
2. Hur många projekt som gynnar miljön eller bevarandet av naturens mångfald har förverkligats i samband med biosfärområdet?
 - Se projektlista under utveckling.
 3. Hur många medieinslag eller seminarier om naturens mångfald, havets tillstånd, vården av kulturlandskap eller skärgårdskultur har förverkligats av biosfärkontoret?
 - Se nedan under utveckling.

3.1.2 Utveckla

Att förverkliga utvecklingsprojekt som främjar bosättning året om, sysselsättning, hållbar turism och innovationer kring hållbarhet i skärgårdsmiljö och för att främja en cirkulär ekonomi.

Vi arbetar för en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling av skärgårdssamhället. En viktig aspekt för skärgården är att det skapas arbetsmöjligheter och att det går att hitta attraktivt boende. Vi söker lokala lösningar för att främja en cirkulär ekonomi där skärgårdens företag gynnas. Både turismen och livsmedelsbranschen skapar nya sysselsättningsmöjligheter i skärgården. Vi arbetar för koldioxid- och näringsämnesneutrala kommuner. Biosfärområdet fungerar som en katalysator för olika instansers utvecklingsprojekt, genom att sammanföra människor, organisationer, idéer, kunskap och finansiering. Projekten drivs av olika partner till biosfärområdet, som en del av biosfärområdets verksamhet.

Mätbara indikatorer för verksamheten

1. Hur många invånare finns det i biosfärområdet
 - 3353
 - Pargas: 3065
 - Kimitoön: 288
2. Hur många projekt som stöder en cirkulär ekonomi, minskande av koldioxidutsläpp, hållbar turism och främjandet av boende och sysselsättning har förverkligats med anknytning till biosfärområdet?
 - 8 st
 - KulTa – Kosthåll med konsumenten i fokus (tid: 1.4.2018-31.12.2020, total budget: 1.297.643,- Pargas 174.406 Kimitoön 115.254,-)
 - RANKU3 (tid: 1.7.2018-31.12.2020)
 - St Olav Waterway (tid: 1.10.2016 - 29.2.2020, total budget ca. 1,5 milj)
 - SaaRa (tid: 2016-2019 budget: 192.828,-)
 - PaiKala (tid: 1.4.2018-30.6.2019)

- Smart marina (tid: 2018-2020. Finland total investeringar: 1.229.000,- + Novia 517.691,-)
 - MAPE
 - Biosfär 2030 (tid: 1.2.2019-31.1.2020 - budget: 35.918,-)
 - Fiskaren och fisken (tid: 1.10.2019-30.6.2020 - budget: 28.438,-)
 - Family Ports (1.7.2016-31.3.2019, total budget ca,1,05milj.)
 - Coastal Bootcamp (Tid: hösten 2018-31.8.2021, Kimtoöns budget: 170 700,-)
 - Kreativa Kretslopp (1.8.2019 - 31.1.2021, budget: 61.000,-)
 - Gäddan och gängets mobila skärgårdskulturlabb (1.8.2018-31.5.2019)
3. Hur många infoinslag eller seminarium om cirkulär ekonomi, klimatförändringar och hållbara lösningar har förverkligats av biosfärkontoret?
- 5 st tillställningar**
- Vinterträffen (Framtidens skärgård)
 - Skärgårdens miljömässa
 - 2 Forum för skärgårdsforskning (Havet & Människan och Den fantastiska, fruktansvärda plasten)
 - Ambassadörsträff (Skärgårdshavets tillstånd)
 - Flera infoinslag på FB
 - 6 st butiker med i Plastfri skärgård - Lånekassar i flera butiker i Åboland
 - Plastfri skärgård -plansch delades ut

3.1.3 Stödja

Att förmedla kunskap, goda erfarenheter och kontakter, samt inspirera alla som bor och verkar i Skärgårdshavet att hitta sin roll i en hållbar samhällsutveckling.

Biosfärområdet skapar och upprätthåller nätverk och verktyg för forskning, utbildning och upplysning, samt utvecklar biosfärområdets "brand" för att stödja ett bärkraftigt skärgårdssamhälle. Vi vill inspirera alla som bor och verkar i vårt biosfärområde att hitta sitt sätt att bidra, genom att erbjuda en neutral arena kring vad som är hållbar samhällsutveckling. Detta omfattar biosfärfostran för barn och unga, vilket berör både miljö och kultur, sammanställning av populärvetenskapligt informationsmaterial, utrednings- eller forskningsprojekt i samarbete med högskolorna, diskussionstillfällen kring aktuella frågor och informationsspridning genom seminarier.

Mätbara indikatorer för verksamheten

1. Hur många biosfärpartner deltar i verksamheten?

8 st

- Pargas stad, Kimitoöns kommun, Forststyrelsen, Åbo Akademi, Åbo Universitet och Egentliga Finlands förbund, NTM-centralen, Charlotta Björklöf

2. Hur många barn och ungdomar når biosfärområdets verksamhet?
ca. 2250 st som gått att räkna.
- Biosfärområdet i skolan: 44 elever (KBS: 12, SHS: 7, UK: 5, DS:20)
 - Gäddan och gänget: ca 800 barn
 - Knattelabbet: ca 1400 barn
 - Expedition skärgårdshavet (ingen metod för att räkna)
 - Hållbarhetskortet (ingen metod att räkna)
 - Plast i skärgården: 11 skolor (i de flesta skolor besökte man elevråden eller elevkåren, som sedan själva ordnade något för resten av skolan. I Träsk skola deltog alla elever i lektionen)
3. Hur många publika evenemang har biosfärområdeskontoret medverkat i?
10 st
- Skärgårdshavets vinterträff (Arrangerat av biosfärområdet)
 - Kestävän merellisen matkailun tapahtuma - turismseminarium, Björneborg (Katja Bonnevier i panelen)
 - 2 Forum för skärgårdsforskning (Arrangerat av CLL vid ÅA och biosfärområdet)
 - Skärgårdens miljömässa (Pia Prost, Katja Bonnevier, Aija Mäkinen och Fanny Nyström)
 - Saaristo Open (Aija Mäkinen, Anna Moa Westerlund-Rönnerberg, Pia Prost)
 - Skärgårdens skördemarknad (Katja Bonnevier)
 - Nötö (biosfärambassadör Ann-Helen Saarinen i panelen)
 - Hållbarhetsdag på Biskopsön i Dragsfjärd (Katja Bonnevier, Nina Söderlund och Pia Prost stod för hållbarhetsprogrammet)
 - EDUCA 2020 - tillsammans med Svenska Kulturfonden
4. Hur många nätverksmöten för att gynna en hållbar utveckling har ordnats av biosfärkontoret?
9 st
- 4 Ambassadörsutbildningens kurstillfällen
 - Biosfärambassadörsträff: Skärgårdshavets tillstånd
 - Biosfärområdets samarbetsforum
 - Biosfärfostran -samarbetsmöte
 - Planering av fiskeprojekt vid Livia
 - Plastfri skärgård -samarbetsgruppen
5. Hur många kanaler har biosfärkontoret för att sprida goda exempel på hållbara lösningar?
6 st
- Biosfärområdets hemsida, Twitter, FB och nyhetsbrev
 - Pargas hållbarhetsblogg
 - Pargas och Kimitoöns turismbroschyr
6. Hur många kanaler finns för att sprida populärvetenskaplig information?
4 st
- Tidskriften Skärgård
 - Vinterträffen
 - Forum för Skärgårdsforskning x 2

7. Vid hur många tillfällen har goda erfarenheter från Skärgårdshavets biosfärområde spritts nationellt eller internationellt?

5st

- 2 Biosphere for Baltic -konferenser: i Estland och Polen
- EuroMAB -konferens i Dublin
- Nordens Unesco-kommissioner möttes för att förbereda inför general konferensen. MAB-programmet presenterades och sakkunniga i MAB-programmet från alla länder vara inbjudan. Många nya initiativ för stärkt samarbete mellan Unesco-program togs.
- Kristianstad Vattenrikets 30-års jubileum. Katja deltog i festligheterna och framförde gratulationer.

8. Hur många utredningar eller forskningsprojekt som berör skärgården har förverkligats?

9 st

- 9 st artiklar och avhandlingar vid Åbo Akademi

Tabell 1. Biosfärområdeskontorets verksamhet och evenemang.

Biosfärområdeskontoret har förverkligat, koordinerat eller haft en viktig roll i under år 2019

Tidpunkt	Vad	Bevara	Utveckla	Stödja
hela året	Gäddan och gänget -skärgårdskultur			x
1.3	Skärgårdshavets vinterträff			x
1-5.4	EuroMAB i Dublin			x
8.5	Vastuullisen matkailun iltapäiväseminaari Seilissä. SaaRA-projektet			x
10.5	Den fantastiska fruktansvärda platen. Forum för Skärgårdsforskning i Korpoström			x
våren	Biosfärområdet skolan			x
6-8.5	Biosphere for Baltic i Polen	x		x
25.5	SkäriOpen			x
8-9.6	Skärgårdens miljömässa			x
sommaren	Knattelabbet			x
3-4.6	SANK:s Skärgårdsseminarium i Asikkala			x
12.7	Hållbarhetstema på Biskopsö byalags sommarmfest			x
sommar	Biosfärfonden grundades	x	x	x
28.8	Projektplaneringsmöte Plastrfri skärgård för Interreg Central Baltic.	x		x
2.9	Brita Maria Rehnlands stiftelse och Svenska Kulturfonden besökte Knattelabbet och bekanta sig med vår pedagogiska verksamhet.	x		x

4.9	Gäddan o gängets ö-expedition på Pensar - vattenundersökningar	x		x
14.9	Skördemarknad i Nagu			x
15.9	Knattelabbet på Skördefesten			x
18-20.9	Biosphere for Baltic-möte på Hiiumaa. Pia och ambassadören Erland Mattsson	x		x
26.9	Science Meet Regions -konferensen om hållbar turism i Björneborg. SAMK. Katja inbjuden till panelen.		x	x
12.6-27.9	Knattelabbets verksamhetsperiod.	x		x
1.10	Biosfärområdet och Skärgårdscentret besöktes av en delegation från den sydkoreanska provinsen Gyeonggi, som omringar Seoul och har ca 12 miljoner invånare.			x
3-5.10	Biosphere for Baltic i Estland	x		x
21.10	Ambassadörsträff - Skärgårdshavets tillstånd	x		x
9.11	Lovisapursuit, Finlandsvenska scouters Roverscout och -ledardagar. Inspiration med hållbarhetskorten.			x
23.11	Havet om hösten - en familjedag i Knattelabbet, öppet kl.10-14.	x		x
25-30.11	Sent i november - Framtidsvecka i Houstkär- Biosfärambassadörerna Kristiina & Jan		x	x
29.11	Forum för skärgårdsforskning: Människan och havet, i Skärgårdscentrum Korpoström	x		x
11.12	Skärgårdshavets biosfärområdes samarbetsforum i Skärgårdscentrum Korpoström.			x
17.12	Workshop om FN:s globala mål för Svenska Kulturfonden i Helsingfors		x	x

Man kan läsa mera om verksamheten i de elektroniska nyhetsbrev som finns på biosfärområdets hemsida:

www.skargardshavetsbiosfaromrade.fi/material/dokument

Synlighet i medierna:

- Evenemang puffades i de lokala medierna
- Artiklar i Åbo Underrättelser och Pargas Kungörelser

- Knattelabbet fick synlighet i YLE:s tv-nyheter, samt på ymparisto.fi, Lumo-nätverkets nationella nyhetsbrev, samt i lokala medier.
- 96 inlägg på biosfärområdets facebook-sida (2019) (111 under år 2018)
- på fb-sidan har sidan där man fått ladda ner en Plastfri Skärgård-plansch nått hela 16 000 pers
- 514 gillare på facebook-sidan 31.12.2019 (401 gillare år 2018)

3.2 Representation, arbetsgrupper

Grupper:

- Ledningsgruppen för Skärgårdsinstitutet vid Åbo Akademi
- Utskärsdelegationen (ej medlem, men inbjuden)
- Finlands öar r.f., styrelsesuppleant.
- Skärgårdscentrum Korpoström, programutskottet
- Arbetsgrupp för Plastfri skärgård -kampanjen
- Arbetsgrupp för temat Fiske i Skärgårdscentrum Korpoström 2020
- Kustens Mat-projektets styrgrupp
- Mathantverk i Finland rf (grundades 4/2017), grundande medlem, styrelsemedlem och sekreterare
- Styrgruppen för Saara-projektet
- Styrgruppen för RANKU3-projektet
- Styrgruppen för Gäddan och gängets mobila skärgårdskulturlabb

4. Partners rapport

4.1 Pargas stad

Livskraftig skärgård/Cirkulär ekonomi:

Pargas stad är med i ett flertal projekt där för Biosfärområdet viktiga principer och målsättningar har en stor roll.

Projekten "St Olav Waterway-Pilgrim på havet" och "KulTa-Kosthåll med konsumenten i fokus" har fortsatt och under året fick Coastal Bootcamp sin start, ett projekt som har som ett viktigt tyngdpunktsområde hållbar turism.

Utvecklingen av Nagu gästhamn fortsätter och en av de viktigaste målsättningarna är att förbättra vattenkvaliteten i hamnen. Pargas stad har också under året gått med i Ranku3-projektet där målsättningen är att näringsneutrala lösningar blir ett permanent verksamhetssätt i kommunen.

Staden samarbetar med biosfärområdet gällande Gäddan och Gänget, ett koncept som varit mycket uppskattat och som väcker barnens intresse för naturen, miljöfrågor, hållbar utveckling och sina egna rötter i skärgården.

Kännedom om biosfärområdet:

Biosfärområdet har också regelbundet inslag i stadens informationstidning Nytt och staden flaggar för biosfärområdet på drygt 10 ställen. Pargas stad betonar i sin strategi "Aktivare fritid i en grönare stad" och under året har bl.a. utvecklandet av vandrings- och cykelleder lyfts fram liksom naturupplevelser och motion i närmiljön.

Biosfärområdet har varit synligt framme i många evenemang under året såsom maj månads SkäriOpen med närproducerad mat och lokala hantverk i fokus, Pargas dagarna där miljömässan är ett stående och uppskattat inslag och höstens Skördefest som blivit allt populärare för varje år. Biosfärområdet och Unesco-brandet lyfts fram i turistbroschyren för år 2019.

4.2 Kimitoön

Livskraftig skärgård/Cirkulär ekonomi:

För att hålla skärgården attraktiv är en fungerande förbindelsetrafik nödvändig. Kommunen har varit nöjd över det arbete NTM-centralen gör. Det aktuella nu är planeringen för att flytta förbindelsebåtens angöring i Dalsbruk till en bättre plats, vilket gör hela trafiken smidigare. De tidigare angöringsplatserna för förbindelsebåten i Hitis och Rosala har till vissa delar rivits och överlåtits till de lokala fiskelagen så att bryggfästena i fortsättningen kan utvecklas för lokala behov.

Kommunen har upprätthållit projekt som stöder näringsverksamhet i skärgården såväl inom turismen som inom andra näringar.

Kommunens egna turismsatsningar riktar sig starkt till skärgårdsdelarna.

Skärgårdsnämnden gjorde ett treårigt skärgårdsprogram där bl.a. möjligheter till hyresbostäder och goda dataförbindelser betonades.

4.3 Åbo Akademi

Skärgårdshavet:

2019 har Åbo Akademi (CB) koordinerat och delvis finansierat (SÅA) Skärgårdscentets huvudutställning Plast i Havet. I den lyftes inte bara det globala plastproblemet fram utan ÅAs marina forskning och synliggjordes via posters.

Doktorsavhandlingar:

Röhr, E. 2019. Environmental drivers influencing the carbon sink capacity of eelgrass (*Zostera marina*)

Pro gradu avhandlingar:

Linn Engström: "Slamkrabbans predationseffekt och indirekta inverkan på ålgräsets tillväxt".

Jenny Wikström: "Storskarvens (*Phalacrocorax carbo sinensis*) effekt på evertebratsamhällets taxonomiska och funktionella diversitet och struktur".

Artiklar:

von Numers M., Hänninen J., Mäkinen K. & Snickars M. 2019. Indications of garfish *Belone belone* reproducing in Southern Finland. *Memoranda Soc. Fauna Flora Fennica* 95: 131–133.

von Numers 2019. Distribution patterns and long-term changes in vascular plants of non-littoral areas in the SW archipelago of Finland. Part VII. Poaceae and synthesis. --- *Annales Botanici Fennici* 56: 317--346.

von Numers M. 2019. Distribution patterns and long-term changes in vascular plants of non-littoral areas in the SW archipelago of Finland. Part VI. Trilliaceae, Asparagaceae, Amaryllidaceae, Iridaceae, Orchidaceae, Araceae, Alismataceae, Scheuchzeriaceae, Juncaginaceae, Juncaceae, Cyperaceae. — *Ann. Bot. Fennici* 56: 145–173.

Kindeberg T, Röhr ME, Moksnes P-O, Boström C, Holmer M (2019) Factors affecting blue carbon variability in eelgrass sediments implied from depth profiles. *Biology Letters* <https://doi.org/10.1098/rsbl.2018.0831>

Gagnon K, Gräfnings M, Boström C (2019) Trophic role of the mesopredatory three-spined stickleback in habitats of varying complexity. *Journal of Experimental Marine Biology and Ecology*, 510:46-53 <https://doi.org/10.1016/j.jembe.2018.10.003>.

Törnroos A. Inlägg i Biosfärområdets nyhetsbrev #1 2019 Projektnytt från Biosfärområdet - "Människan och havet"

Föredrag;

von Numers 10.4.2019: Saariston kiehtovat kasvit. Forum Marinum (arrangör Arkipelagia-sällskapet)

Anna Törnroos-Remes & Magnus Hellström presented The Sea and its research at Skärgårdshavets Vinterträff 1.3 organised by Skärgårdshavets biosfärområde

Anna Törnroos-Remes and Nina Tynkkynen + groups jointly organized a seminar and workshop event 29.11 Forum för Skärgårdsforskning in collaboration with Skärgårdsinstitutet vid Åbo akademi and Skärgårdshavets Biosfärområde. Title: Människan och havet

4.4 Turun Yliopisto

Turun yliopiston nimetty edustaja apulaisprofessori Jari Hänninen osallistui vuoden 2019 aikana kolmeen Saaristomeren biosfäärialueen ohjausryhmän kokoontumiseen. Ensimmäinen kokouksista 12.2. järjestettiin Saaristomeren tutkimuslaitoksen Turun yliopiston tiloissa Matthiaksessa, jossa

samalla ohjausryhmän jäsenille esiteltiin Biodiversiteettiyksikön sekä Saaristomeren tutkimuslaitoksen toimintoja Turun yliopiston kampusalueella.

Luonnon- ja ja kulttuuriperintö:

Turun yliopiston biodiversiteettiyksikkö johtaa Saaristomereen liittyvässä Elämän saari –hanketta (<https://sites.utu.fi/elamansaari/>), joka käynnistyi vuoden 2019 aikana. Koneen Säätiön rahoittamassa hankkeessa selvitetään mitä Seilin luonto antoi ja mitä se otti eri vuosisatoina erilaisissa yhteisöissä, mitä luonto on yhteisöille merkinnyt ja miten ihminen on luontoa muokannut? Mitä voimme historiasta oppia, kun tarkastelemme luontosuhdetta ennen ja nyt? Elämän saari -hanke rakentaa kokonaiskuvan ympäristöstä ja ihmisestä osana sitä hyödyntäen arkeologisia, biologisia, historiantutkimuksellisia ja taiteen menetelmiä.

Yhteistyössä Kone Säätiön rahoittaman CAA Contemporary Art Archipelago hankkeen kanssa järjestettiin Seilissä 2019 aikana yhteensä yhdeksän 3-14 päivää kestäväää taiteellista hautomotilaisuutta, jossa pohdittiin, miten taiteen keinoin voitaisiin kuvata Saaristomerelle sijoittuvan yliopistollisen kenttäaseman luonnontieteellistä seurantatutkimusta. Hautomoiden ryhmäkoot vaihtelivat 2-15 taiteilijan välillä, jotka edustivat mm. kuvataidetta, veistotaidetta, valokuvaajia ja elokuvaajia. Hautomon tuloksista pidetään näyttelytapahtumia kesän 2021 aikana.

Em. CAA hankkeeseen kuuluu myös elokuvantekijä Lotta Petronellan vuoden 2019 aikana kuvaama Seili –elokuva “Själö – island of souls”, jonka teema myös käsittelee tutkimuksen kuvaamista taiten keinoin. Elokuva (78 min) tulee ulos Ylen kanavilla keväällä 2020.

Saaristomeri:

Turun yliopiston strategiaan liittyvä Meri- ja merenkulun tutkimuksen temaattista kokonaisuutta edistettiin vuoden 2019 aikana. Kokonaisuus on yhteinen Åbo Akademin Havet -teeman kanssa. Meri- ja merenkulun tutkimuksen tematiikat koostuvat meri- ja rannikkoalueiden sekä saariston ja merenkulun ympäristötutkimuksen ohella laivaliikenteen ja satamatoimintojen sekä lainsäädännön ja kulttuurin tutkimuksesta eli tavoitteet ovat varsin yhteneviä Biosfäärialueen tavoitteiden kanssa. Kummankin yliopiston temaattisia kokonaisuuksia vahvistettiin perustamalla yhteinen johtoryhmä, jonka edustajana Biodiversiteettiyksikön puolesta toimii apul.prof Hänninen. Lisäksi Turun yliopisto panosti myös merentutkimuksen henkilöresursointiin perustamalla lahjoitusvaroin Saaristomeritutkimuksen määräaikaisen, viisivuotisen apulaisprofessorin (Hänninen).

Turun yliopisto on järjestänyt vuonna 2019 yhteensä kaksi Saaristomeren tilan parantamiseen keskittyvää tilaisuutta. Saaristomeri-seminaari IV 12.3. käsitteli sisäisen kuormituksen merkitystä Saaristomeren rehevöittäjänä. Saaristomeri-seminaari V 20.5. pidettiin paneelityyppisenä tilaisuutena, johon oli kutsuttu eri puolueiden MEP-ehdokkaita kertomaan suunnitelmistaan Itämeren tilan

parantamiseksi mikäli tulisivat valituksi Euroopan parlamenttiin. Tilaisuuksien vetäjänä toimi Turun yliopiston Rehtori Kalervo Väänänen. Lisäksi yhteistyössä Operaatio Ainitlaatuinen Saaristomeri –hankkeen ja Saaristomeren suojelurahaston kanssa järjestettiin kutsupohjaisesti yhteensä viisi Pyöreän Pöydän keskustelutilaisuutta (1. 22.10., 2. 19.11., 3. 26.11., 4. 4.12. ja 5. 21.12., jossa asiantuntijoiden kesken rakennettiin toimenpidesuunnitelma Saaristomeren tilan tuntuvaksi parantamiseksi. Toimenpidesuunnitelma julkaistaan maaliskuussa 2020.

Apulaisprofessori Hänninen on toiminut vuonna 2019 prof. Markku Ollikaisen (HY) vetämän Itämeripaneelin jäsenenä sekä SAVE2- ja Kipsihankkeen ohjausryhmissä. Professori Ilari E. Sääksjärvi toimii SYKEN koordinoimassa IPBES-Luontopaneelissa, jonka toiminta kattaa myös meriluonnon monimuotoisuuden.

Elinvoimainen saaristo/Kiertotalous:

Kenties merkittävin Saaristomeren Biosfäärialueen päämääriä tukeva Turun yliopiston ponnistus on kesäkuussa 2019 ilmestynyt Skärgård –lehden Seili -teemanumero (Skärgård TEMA: 400 år på Själö. Skärgård. Nr 3/2019. Årgång 42.). Lehti keskittyi monipuolisen kattavasti elinvoimaisen saariston tematiikkaan Seilin saaren näkökulmasta, kuten arkiseen elämiseen saarella asukkaan, yrittäjän ja Metsähallituksen näkökulmasta, Seilin historiaan, kulttuuriin sekä myös saarella tehtävään tutkimukseen. Turun yliopiston edustaja kirjoittivat/tuottivat lehteen kaikkiaan viisi artikkelia/haastattelua.

4.5 Forststyrelsen

4.6 Varsinais-Suomen liitto

Varsinais-Suomen liiton sidosryhmätyön kautta valmisteleva luonnonarvojen ja -luonnonvarojen vaihemaakuntakaavaa on lausuntovaiheessa. Saaristoalueemme erityispiirteet ja -ominaisuudet ovat vahvasti esillä kaavaratkaisussa.

Merialuesuunnittelu on edennyt hyvin ja laaja-alaisesti merialueen arvoja vaalien, kestävästä käytöstä edistämisen ja kehittämisen potentiaaleja tunnistaen. Tarkasteltavia käyttömuotoja ovat energia-alat, meriliikenne, kalastus ja vesiviljely, matkailu, virkistyskäyttö sekä ympäristön ja luonnon säilyttäminen, suojelu ja parantaminen. Lisäksi kiinnitetään huomiota maanpuolustuksen tarpeisiin.

Varsinais-Suomen liitto on pyrkinyt edistämään Saaristomeren tilaan liittyviä toimenpiteitä ja hankkeita sekä tehnyt edunvalvontaa ja ollut aktiivinen saaristoa koskevissa asioissa. Varsinais-Suomen liitto pyrkii toiminnassaan nostamaan esille Biosfäärialueen kulttuuriarvoja ja luomaan matkailuelinkeinojen kehittymiselle

lisämahdollisuuksia. Lisäksi Varsinais-Suomen liitto pyrkii edistämään maakunnallisen virkistysalueyhdistyksen käynnistämistä.

Varsinais-Suomen maakuntastrategiaa toteutetaan kumppanuustoiminnan edistämisen kautta. Liitto tarjoaa kumppanuustoiminnan mahdollisuudet saaristoalueen kehittämiseen ja yhteistyön monimuotoiseen kasvuun.

Lounaistiedossa on Lounais-Suomea koskevia tilastoja, avointa dataa, karttoja sekä ajankohtaista tietoa alueen kehityksestä, joita voidaan hyödyntää biosfäärialueen toiminnassa.

4.7 Varsinais-Suomen ELY-keskus

Varsinais-Suomen ELY-keskus vastaa Saaristomeren biosfäärialueen hoidosta ja koordinaatiosta ja edistää biosfäärialueen tavoitteita monin tavoin tehtävissään. Vuonna 2019 Varsinais-Suomen ELY-keskus on edistänyt ja rahoittanut monia biosfäärialueellakin toimivia hankkeita ja toimenpiteitä, jotka edistävät biosfäärialueen vesien- ja merenhoitoa ja luontoarvoja, maaseudun elinkeinoja ja ympäristönhoitoa sekä kalataloutta. ELY-keskus vastaa saaristoliikenteestä, mm. biosfäärialueen liikennepalveluista useilla maantielautta- ja yhteysalusreiteillä. Maantielautta- ja yhteysalusliikennettä kehitetään entistä ympäristöystävällisemmäksi ja pyritään liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen ja uusiin joustaviin toimintamalleihin, jossa toteutettavat liikennesuoritteet vastaavat mahdollisimman hyvin ja tehokkaasti muuttuviin kuljetustarpeisiin. Yhteysalusliikenteessä on vuoden 2019 aikana selvitetty mahdollisuutta avata kesäyhteys Jungfruskärin saarelle, joka on yksi Metsähallituksen ylläpitämä saarikohde Saaristomeren kansallispuistossa.

Vuonna 2019 alkoi Metsähallituksen vetämänä RannikkoLIFE-hanke, jossa kunnostetaan mm. Saaristomeren perinnebiotooppeja ja paahdealueita. VARELY:n luonnonsuojeluyksikkö on mukana hankkeessa ja keskittyy em. elinympäristöjä sisältävien Natura-alueiden toteuttamiseen maanostoin ja yksityisiä suojelualueita perustamalla. Lisäksi ELY-keskus on kohdentanut saariston ympäristönhoitoavustuksia luonnon monimuotoisuutta ja kulttuuriympäristöä vaaliviin hankkeisiin. Myös tiedottamista VELMU-ohjelmasta ja rannikkovesiemme vedenalaisesta luonnosta on jatkettu ja annettu koulutusta VELMU-karttaportaalin käyttöön.

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen toteuttama Ravinneneutraali toiminta kunnan käytännöksi (RANKU 3) -hanke (www.ymparisto.fi/ranku) tukee kuntia tehokkaaseen ravinteiden kierrätykseen ja ravinneneutraali kunta-toimintamallin käyttöönottoon. Saaristomeren biosfäärialue on hankkeen yksi esimerkkialue ja yhteistyökumppani. Saaristomeren biosfäärialue kartoitti keväällä 2019 jo tehtyjä ravinnekierrätykseen liittyviä hankkeitaan ja muita toimia ja esitteli hanketta sekä siinä tehtävää työtä erilaisissa tilaisuuksissaan koko vuoden ajan. Syksyllä Saaristomeren biosfäärialueella tehtiin kysely kuntien työntekijöille teemalla "Ilmianna kuntasi hyvä ravinnekierrätystyö".

Varsinais-Suomen ELY-keskus on partnerina mukana John Nurmisen säätiön johtamassa SEABASED-hankkeessa (Seabased measures in Baltic Sea Nutrient Management, <https://seabasedmeasures.eu/>), jonka Suomen pilottikohteet sijaitsevat Saaristomerellä ja toinen niistä biosfäärialueella Hålx vikissä, Houtskarissa. Hankkeessa arvioidaan ja myös pilotoidaan toimia, joilla tähdätään merialueen tilan parantamiseen meren sisäistä kuormitusta vähentämällä. Hålx vikissä poistetaan sedimentistä runsaasti ravinteita ja orgaanista ainesta sisältävä pintakerros. Tavoitteena on näin sekä poistaa fosforia, että pienentää hapen kulutusta pohjalla ja siten hillitä fosforin liukenemistä pohjasedimentistä veteen. Yhteistyössä yrittäjien ja Paraisten kaupungin kanssa on pyritty löytämään ratkaisuja sedimentin mukana poistettujen ravinteiden hyötykäytölle.

Osana vesiensuojelun tehostamisohjelmaa käynnistyi vuonna 2019 Uudenmaan ja Varsinais-Suomen ELY-keskuksen yhteinen verkostoitumis-hanke, jonka tavoitteena on luoda aktiivinen rannikkovesien kunnostusverkosto Varsinais-Suomen, Satakunnan ja Uudenmaan alueelle. Verkoston tavoitteena on edistää rannikkovesien tilan paranemista kokoamalla yhteen alueelliset vesistökunnostusverkostot ja toimijat sekä tukemalla heitä vesien- ja merenhoidossa suunniteltujen toimenpiteiden toteutuksessa. Saaristomeren biosfäärialue on yksi verkostoon mukaan kutsutuista tahoista. Kesän 2019 aikana Varsinais-Suomen ELY-keskus järjesti yhdessä Pidä Saaristo Siistinä ry:n kanssa Vaikuta Vesiin Nyt –infotilaisuuksia eri tapahtumissa (mm. Paraisten saaristolaismarkkinat, Korppoon kesäkauden startti ja Kasnäsin Meripäivät) Saaristomeren alueella. Tilaisuuksissa kerrottiin mm. Saaristomeren tilasta, jätevesien käsittelystä ja roskaantumisesta sekä jokaisen mahdollisuuksista vaikuttaa niihin ja Saaristomeren tilaan.

4.8 Charlotta Björklöf

Västeräng har fortsatt sin verksamhet som tidigare med fårhushållning som huvudsyssla. Mer Biosfärområde - prat har det blivit med besökare till gården, både när det varit grupper på besök, och på öppet hus dagarna. Inför 2020 fortsätter utvecklandet av gården som besöksgård med ökade gruppbesök och öppet hus dagar. En ny hemsida finns, vasterang.fi På hemsidan finns biosfärområdets partnerskapslogo och småningom även mer information om

5. Rapportering och utvärdering av verksamheten

Rapportering och utvärdering sker genom att koordinatören sammanställer en verksamhetsberättelse årligen, som sedan behandlas av styrgruppen. Till UNESCO:s sekretariat sker rapportering var tionde år, närmast som en självanalys av ens egen verksamhet. Första rapporteringen skedde år 2005 och den andra 2016. Sekretariatet kan även be om andra rapporter.